

PIRLS 2026

Základné informácie o štúdiu PIRLS

PIRLS – je medzinárodný porovnávací výskum čitateľskej gramotnosti, ktorý sa zameriava na žiakov 4. ročníka základných škôl. Uskutočňuje sa od roku 2001 v 5-ročných cykloch, v roku 2026 sa teda bude realizovať už 6. cyklus. Slovenská republika sa do štúdie PIRLS zapája už od jej prvej realizácie a pod záštitou Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR ju realizuje Národný inštitút vzdelávania a mládeže.

Na medzinárodnej úrovni štúdiu PIRLS organizuje IEA (Medzinárodná asociácia pre hodnotenie výsledkov vzdelávania) v spolupráci s Medzinárodným centrom štúdie TIMSS & PIRLS, ktorým je Boston College.

Úroveň čitateľskej gramotnosti sa skúma práve vo štvrtom ročníku základných škôl, pretože vtedy sa žiaci posúvajú zo štádia učenia sa čítať do štádia učenia sa čítaním.

Cieľ štúdie PIRLS

„Múdre slovo je to, ktoré učí ľudí vypočuť si aj reč druhej strany.“ (Euripidés)

Prvoradou úlohou štúdie PIRLS je:

- získať objektívny obraz o úrovni školstva v konkrétnej krajine;
- poskytnúť spätnú väzbu o úrovni vzdelávania v zúčastňujúcich sa krajinách;
- porovnať úroveň vzdelávacieho systému s inými krajinami;
- podnietiť prijatie opatrení na zefektívnenie vzdelávania;
- inšpirovať sa príkladmi dobrej praxe z iných krajín.

Školy, žiaci a rodičia, ktorí sa zúčastnia na testovaní PIRLS majú príležitosť spolupodieľať sa na skvalitňovaní systému vzdelávania na Slovensku.

Nástroje štúdie PIRLS

„Hlavným účelom vzdelania nie je vedieť, ale konať.“ (H. Spencer)

Štúdia PIRLS sleduje 3 aspekty čitateľskej gramotnosti: dôvody, pre ktoré žiaci potrebujú čítať, postupy, ktoré žiaci potrebujú pri čítaní použiť, aby z textu získali informácie a porozumeli mu, a čitateľské zvyklosti a postoje. V rámci merania PIRLS preto žiaci vypracúvajú:

- **test** – monitoruje, do akej miery si žiaci dokážu poradiť s umeleckým, či informačným textom. V rámci testu sa tiež zisťuje, ako žiaci dokážu vyhľadávať v textoch informácie, interpretovať ich, navzájom ich prepájať i kriticky tieto informácie vyhodnotiť.
- **dotazník** – výkon žiakov v čitateľskej gramotnosti do veľkej miery závisí aj od čitateľských zvyklostí a postojov žiakov k čítaniu. Tento aspekt zisťuje dotazník určený pre žiaka.

PIRLS nie je testom, ktorý žiakov známkuje. Žiaci vystupujú v testovaní anonymne. PIRLS skúma systém vzdelávania prostredníctvom žiakov, ktorí sú jeho súčasťou.

PIRLS 2026

Učiteľ, rodič alebo žiak?

PIRLS sa prostredníctvom prepájania testov a dotazníkov snaží zistiť, aký vplyv majú na žiaka rôzne faktory prostredia: na vyučovaní, ale i v rodine. Z toho dôvodu sú dotazníky administrované aj ďalším dôležitým subjektom vstupujúcim do procesu rozvoja čitateľskej gramotnosti žiakov – rodičom žiakov, učiteľom vyučovacieho jazyka a literatúry, riaditeľom škôl.

Práve informácie zo školského a rodinného prostredia poskytujú dáta, pomocou ktorých je možné pochopiť, čo môže mať na výkon žiakov v čítaní vplyv. A keďže cieľom väčšiny vzdelávacích systémov v rôznych krajinách sveta, vrátane Slovenska, je vychovať generáciu mladých ľudí, ktorí aktívne využívajú svoje čitateľské zručnosti, je dôležité nastaviť vzdelávacie stratégie tak, aby sa tieto zručnosti správne rozvíjali už od prvého stupňa základných škôl.

Po vyhodnotení výsledkov štúdie PIRLS budeme vedieť, na ktoré z faktorov prostredia (domáceho aj školského) je potrebné sa zamerať pri plánovaní zmien.

Dostatočne rozvinutá čitateľská gramotnosť je nevyhnutnou podmienkou ďalšieho vzdelávania sa na základných, stredných a vysokých školách či v priebehu celého ďalšieho života.

Aký vplyv bude mať testovanie na výsledné známky žiakov?

Cieľom výskumu PIRLS nie je monitorovať výsledky jednotlivých žiakov, ale **kvalitu slovenských škôl** vo všeobecnosti.

Výsledok testu PIRLS nie je výsledkom žiaka ani školy, ale výsledkom celého vzdelávacieho systému. Preto sa všetky údaje z testovej aj dotazníkovej časti vyhodnocujú anonymne. Vo výsledkoch štúdie tak nebude možné identifikovať konkrétneho žiaka, rodiča a ani školu, ktorá sa na meraní zúčastnila.

Význam realizácie štúdie PIRLS

- výsledky štúdie PIRLS bývajú predmetom rokovania NR SR v súvislosti so zmenami v školstve;
- vznikajú súbory odporúčaní na zmenu na legislatívnej úrovni;
- PIRLS podnieti vznik odborných publikácií, ku ktorým majú prístup učitelia ale i budúci učitelia, a ktoré môžu zlepšiť proces vzdelávania na úrovni škôl;
- PIRLS medializuje slovenské školstvo – konštruktívna diskusia je prvým krokom k pozitívnym zmenám.